

מ"י 42831/12/16 - אשר אבידן, טל אבידן, דור אבידן, רועי אבידן נגד מדינת ישראל - היחידה הארצית לחקירות הונאה

בית משפט השלום בראשון לציון

מ"י 42831-12-16 מדינת ישראל נ' אבידן

תיק חיצוני: 323129/2015

בפני כב' השופט עמית מיכליס

בעניין:

אשר אבידן

ע"י עוה"ד ז'ק חן ועו"ד יעל גרוסמן

טל אבידן

דור אבידן

רועי אבידן

ע"י עוה"ד יעל גרוסמן ועו"ד סאלי ליכט

נגד

המבקש (המשיב בבקשת

המדינה)

הטוענים לזכות

המשיבה (המבקשת

בבקשה להארכת תוקף

התפוסים)

מדינת ישראל - היחידה הארצית לחקירות הונאה

ע"י עו"ד אלון גילדין; עו"ד טפת מויאל רוטשילד -

פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה)

רפ"ק ענת גלוטמן, עו"ד, רו"ח; רפ"ק אבי אחרק

החלטה

לפניי בבקשת המבקש והטוענים לזכות לביטול צווי הקפאת נכסים והשבת הנכסים שנתפסו על ידי המשיבה מכוח צווים אלה, לרבות חשבונות בנק, כלי רכב ונכסי נדל"ן שנתפסו מכוח סעיפים 32 ו-34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969 (להלן: הפסד"פ) ומכוח סעיפים 21 ו-26 לחוק לאיסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון).

לאחר מספר ימים, הוגשה מטעם המשיבה בקשה להאריך את תוקף החזקת הנכסים והתפוסים שנתפסו מהמבקש ביום 20.12.16, זאת מכוח סעיפים 35 לפקודה ביחד עם סעיף 26 לחוק לאיסור הלבנת הון.

רקע ועובדות

1. ביום 20.12.2016, לאחר חקירה סמויה שהתנהלה, פתחה המשיבה בחקירה גלויה נגד המבקש ואחרים בחשד לביצוע עבירות של מתן שוחד לעובדי ציבור זרים בגינאה קונקרי וביצוע עבירות על חוק איסור הלבנת הון.

2. על פי החשד שילמה חברת BSGR גינאה (להלן: החברה) שוחד לעובדי ציבור או לבני משפחותיהם, במטרה לקבל זיכיונות כרייה בגינאה, זאת באופן שיטתי ובמשך מספר שנים. היקף השוחד שנתנה החברה הגיע, על פי החשד, לכדי עשרות מיליוני דולרים, כאשר ערך זכויות הכרייה אותן קיבלה החברה הגיע למיליארדי דולרים.

3. החברה הינה חלק מקבוצת חברות שבשליטת איש העסקים בני שטיינמץ (להלן: שטיינמץ), ובתקופה הרלוונטית נוהלה על ידי המבקש. על פי החשד, הייתה למבקש מעורבות גדולה במתן השוחד לעובדי הציבור הזרים ולאחר קבלת זיכיונות הכרייה האמורים, קיבל בונוס בגובה שבעה מיליון דולר.
4. לטענת המשיבה, המבקש חשוד בכך שביצע פעולות שונות ברכוש אסור, הן בכספים ששולמו כשוחד והן ברכוש וכספים שהתקבלו אגב פעולות השוחד, לרבות בכספי הבונוס.
5. להשלמת התמונה יצוין כי ביום פתיחת החקירה הגלויה נעצרו לצורך חקירה הן המבקש והן שטיינמץ, ובהמשך היום שוחררו השניים בתנאים מגבילים, בהסכמת המשיבה.

הרכוש התפוס

6. נדל"ן
 - א. חלקו של המבקש בדירת מגורים ברח' פינסקר 54 בתל אביב (הידועה כגוש 6958 חלקה 173 תת חלקה 3) הרשומה ע"ש המבקש ואשתו. הדירה נרכשה ביום 17.12.15 בסכום של 3,280,000 ₪.
 - ב. חלקו של המבקש בדירת מגורים ברח' שמעון התרסי 27 בתל אביב (הידועה כגוש 6213 חלקה 1396 תת חלקה 148) הרשומה ע"ש המבקש ואשתו. הדירה נרכשה ביום 2.11.14 בסכום של 3,850,000 ₪.
 - ג. חלקו של המבקש בדירת מגורים במודיעין (הידועה כגוש 5632 חלקה 37) הרשומה ע"ש המבקש ואשתו. הדירה נרכשה בסכום של 880,000 ₪, נרשמה על שם הבן רועי והועברה רישומית חזרה למבקש ואשתו ביום 22.6.15, ללא כל תמורה, בשווי מוערך של כ - 1,580,000 ₪ ביום ההעברה.

סה"כ: כ - 4.355 מיליון ₪.

נכסים שנרכשו על ידי המבקש ורשומים ע"ש ילדיו (הטוענים לזכות)

- א. דירת מגורים ברח' משה שרת 52/6 בתל אביב שנרכשה ביום 2.12.14 בעלות של 2,830,000 ₪ (רשומה ע"ש הבן רועי).
- ב. דירת מגורים ברח' אבן גבירול 168/5 בתל אביב שנרכשה ביום 16.8.13 בעלות של 2,100,000 ₪ (רשומה ע"ש הבן דור).
- ג. דירת מגורים ברח' צירלסון 34/6 בתל אביב שנרכשה ביום 4.5.14 בעלות של כ - 2,200,000 ₪ (רשומה ע"ש הבן טל).

סה"כ: כ - 7.24 מיליון ₪.

רישום הערת אזהרה בטאבו - נכסים ממושכנים לטובת המבקש ואשתו

כפי שיפורט בהמשך, משכנו הבנים את דירותיהם לטובת המבקש ואשתו באופן הבא:

- א. ב - 25.11.14 טל במשכנתא בסך 2,420,000 ₪.
- ב. ב - 16.8.13 דור במשכנתא בסך 2,320,000 ₪ (רכישה ושיפוץ).

עמוד 2

ג. ב - 17.5.15 רועי במשכנתא בסך 3,000,000 ₪ (רכישה ושיפוץ).

חשבון בנק

הוקפא חשבון בנק יהב מספר 444194 ע"ש המבקש ואשתו ובו יתרת זכות של 1,103,777 ₪.

כלי רכב

א. שברולט אספנות מ.ר. 9165355 (בשווי מוערך של כ - 120,000 ₪).

ב. פיג'ו מ.ר. 9483675 (בשווי מוערך של כ - 108,000 ₪).

סה"כ: כ - 228,000 ₪.

חברת אבידנים בע"מ

הוטל צו איסור דיספוזיציה ברשם החברות על מניות "חברת אבידנים בע"מ".

היקף תפיסה 3,900,000 ₪ (בהתאם לדברי המבקש בחקירתו מיום 8.1.17 ש' 8-11).

סה"כ נכסים תפוסים: כ - 16,826,777 ₪.

7. נכסים נוספים של המבקש ואשתו שלא נתפסו:

א. דירת מגורים נוספת בעיר מודיעין (הידועה כגוש 5632 חלקה 12 תת חלקה 2) שנרכשה בתאריך 8.5.09 בעלות של 880,000 ₪. הדירה רשומה על שם אשת המבקש.

ב. דירת מגורים בלונדון ברח' בייקר שנרכשה בשנת 2010 בעלות של 1,000,000 פאונד (כ - 6,000,000 ₪) הרשומה על שם אשת המבקש (ע"פ הצהרת הון שהגיש המבקש לרשויות המס הדירה רשומה גם על שמו).

ג. חשבון בנק בפריז ובו כ- 130,000 יורו.

ד. חשבון בנק בג'נבה ובו כ - 35,000\$

ה. הכנסות שוטפות מדמי שכירות בארץ מדירות הרשומות על שם המבקש ואשתו: מ - 2 הדירות במודיעין, כ - 9,100 ₪ לחודש; מהדירה ברח שמעון התרסי בתל אביב, כ - 13,200 ₪ לחודש; מהדירה ברח' צירלסון (הרשומה ע"ש הבן טל), כ - 6,400 ₪ לחודש. **סה"כ 22,600 ₪ לחודש.**

טענות המבקש

8. טענתו המרכזית של המבקש מתמקדת בחוסר המידתיות בתפיסת הנכסים. לשיטתו התפיסה במקרה זה הינה גורפת, ולא מבוססת מבחינה ראייתית. חוסר המידתיות והיעדר ההצדקה שבתפיסה בולטים במיוחד נוכח העובדה שהדירות שנתפסו שייכות לילדיו של המבקש, שהינם צדדים תמימים שאינם קשורים לחקירה המתנהלת.

נוסף על כך נטען לחוסר מידתיות בתפיסת זכויות המבקש במשכנתאות הרשומות על הדירות, כמו גם הטלת עיקול זמני על נכסי הנדל"ן שנמצאים בבעלות משותפת שלו ושל רעייתו, שאף היא אינה חשודה בביצוע עבירה כלשהי.

באותו עניין נטען שבעת הקפאת חשבון הבנק, לא ציינה המשיבה בפני בית המשפט שמדובר בחשבון בנק משותף למבקש ולאשתו, וכתוצאה מכך, הוקפא חשבון הבנק המשמש את בני הזוג לכלכלת משק הבית המשותף.

9. במהלך הדיון שנערך נטען שבחלוף חצי שנה ממועד התפיסה נקודת האיזון השתנתה לטובת המבקש. טיעון נוסף התייחס לעובדה שבקשת המדינה להארכת תוקף החזקת התפוסים הוגשה לאחר פקיעת צווי התפיסה המקוריים. אשר לגוף החשדות נגד המבקש נטען שעבירת השוחד לעובד זר המיוחסת למבקש הינה עבירה שנוספה לספר החוקים בשנת 2008 ומאז לא נאכפה. מועד כניסת הסעיף לתוקף רלוונטי גם לעובדה שהמבקש החל לעבוד בחברת BSGR בשנת 2006 ומכאן שלא ניתן ממילא להאשימו בביצועה של עבירת השוחד בהינתן שכספי הבונוס, שממילא מוכחש שהיוו תמורה לשוחד, ניתנו למבקש רק בחודש יוני 2010.

טענות הטוענים לזכות:

10. הטוענים לזכות, בעניין הדירות, הינם ילדיו הבגירים של המבקש (להלן יכוננו: הבנים), שלדבריהם לא נחקרו במטרה ואין להם כל קשר או ידיעה לעניינים הנחקרים. בהיותם הבעלים הרשומים של הדירות המצויות בחזקתם ובשליטתם, טענו הבנים שיש לראות בהם כצד שלישי הטוען לזכות ברכוש התפוס.

מבחינה משפטית נטען שהעיגון החוקי לזכותו של צד שלישי להגן על רכושו מפני חילוט מצוי בסעיף 36ג(א) לפקודת הסמים המסוכנים וכן בסעיף 21 לחוק לאיסור הלבנת הון, אשר שניהם חלים גם על הליכי החילוט הזמני.

11. שלושת הבנים קיבלו את הדירות נושא הבקשה במתנה מהוריהם בין השנים 2013-2015 לאחר שבגרו, ותיארו את הדירות כדירות סטנדרטיות, בגודל של שני חדרים כל אחת. על פי הנטען, על אף שהדירות נרשמו על שמם, רשם כל אחד מהבנים בעצת עורך הדין של ההורים משכנתא לטובת ההורים, על כל אחת מהדירות, זאת במטרה להבטיח את זכויות הבנים מפני תביעות לחלוקת ממון בין בני זוג, ככל שיוגשו כאלו על ידי בנות זוגם בעתיד.

12. בכל הנוגע לדירה של הבן רועי ברחוב משה שרת, הרי שזו נרכשה עבורו בשנת 2015, והוא מתגורר בה יחד עם בת זוגו, לה נישא לאחרונה. לדברי רועי, מקור הכספים לרכישת הדירה הוא בעיקר, מכספי דירה קודמת שרכשו הוריו עבורו בעיר מודיעין עוד בשנת 2009, כאשר ביום 22.6.15 הועברה הדירה במודיעין להוריו ללא תמורה, ובמקומה רכשו ההורים לרועי את הדירה במשה שרת. לפיכך נטען שטענת המשיבה, לפיה הדירה במשה שרת נרכשה מכספי הבונוס שקיבל המבקש בגין הפעילות הפלילית המיוחסת לו, אינה נכונה, שכן לא ניתן לחלט רכוש שחשוד העביר לאדם אחר לפני ביצוע העבירה במסגרתה ניתן צו חילוט, ואין לחלט רכוש שהחשוד העביר לאדם אחר לפני המועד בו, על פי החשד, הפיק רווח כלשהו מביצועה. לאור האמור, ומאחר שהרווח האסור המיוחס לאביו - המבקש, הופק לאחר רכישת הדירה במודיעין, נטען שאין להטיל צו חילוט זמני על הדירה במשה שרת, למרות שזו נקנתה בפועל לאחר מועד קבלת הבונוס.

לחילופין נטען, שבמקרה זה קיימים "נימוקים מיוחדים" שלא להורות על חילוט הדירה, כנדרש בסעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון, ובכלל זה העובדה שרועי תכנן את מסלול חייו תוך הסתמכות על הדירה שבבעלותו וכן העובדה שהחילוט יפגע בו מעבר לדרוש. טיעון ברוח זו נטען גם על ידי שני אחיו.

13. רועי אף הצביע על נזק קונקרטי שנגרם לו כבר עתה. לטענתו דיירי הבניין מקדמים בימים אלו הליך של

תמ"א 38 במסגרתו הם נדרשים למסור פרטים בנוגע להערות ומגבלות הרובצות על דירתם. משכך, קיומו של צו חילוט זמני המתייחס לדירה עלול לפגוע לדבריו בהתקדמות ההליך כולו. טענה דומה נטענה גם על ידי טל בקשר לדירה בצירלסון.

14. הדירה ברחוב אבן גבירול, נרכשה עבור דור בשנת 2013. דור, מתגורר בדירה יחד עם בת זוגו ועם אחיו התאום טל.

הדירה בצירלסון בתל אביב, נרכשה עבור טל בשנת 2014. הדירה הושכרה על ידי טל, כאשר נטען שדמי השכירות משמשים למימון הלימודים והוצאות המחייה שלו ושל דור.

15. לטענת המבקש והבנים, חילוט הדירות שבבעלות הבנים מחד גיסא, וחילוט המשכנתא הרשומה לטובת המבקש מאידך גיסא, מהווה כפל חילוט של אותו רכוש, דבר שאינו אפשרי מבחינת הדין הקיים. לטענתם, קניית הדירות עבורם לא נועדה להסתיר או להבריח רכוש, שכן הדירות נרשמו על שמם בגלוי וכל המסים שולמו כדין. העובדה שבמועד קניית הדירה עבור רועי במשה שרת נרשמה הדירה השייכת לו במודיעין על שם הוריו, מוכיחה כשלעצמה, שלא היה כל ניסיון להסתרה או להברחת רכוש, ומחזקת את טענת תום הלב שלהם.

16. טענה נוספת היא שיש לראות ברכישת דירה על ידי הורים עבור ילדיהם, כ"עסקה כנגד תמורה", בתנאי שלא מדובר, על פניו, בניסיון הברחה, כאשר הטעם לכך הוא שישנה הדדיות ביחסים שבין הורים לילדיהם, כך שגם אם לא ניתנת בהכרח, תמורה כספית מצד הילדים להוריהם, הרי שיש לראות במחויבותם של הילדים כלפי הוריהם מעין תמורה. משכך נטען שקניית דירה בדרך המקובלת על ידי הורה לילדיו אינה יכולה להיות כלולה במונח "עסקה ללא תמורה".

17. עוד נטען שהדירות ניתנו לבנים במתנה לא רק מאביהם אלא גם מאמם. כיוון שרכושה של האם לא חולט כלל, והמשיבה אף לא הטילה חילוט זמני על המשכנתא שנרשמה לטובת האם על דירות הבנים, אין לחלט את חלקה בדירות עצמן.

18. בפן המשפטי נטען שהדרך הדיונית בה בחרה המשיבה אינה מקנה לה סמכות לביצוע חילוט זמני על הדירות שבבעלותם, שכן דירות אלה מחולטות מכוח היותן "רכוש בשווי" ולא רכוש שיש לו קשר ישיר לעבירה. הטעם שניתן לכך היה שהמשיבה תפסה את הדירות לפי סעיף 32 לפקודה, שהמתווה הקבוע בה אינו מאפשר תפיסה של "רכוש בשווי". לטענתם, המשיבה יצרה ערבוב שרירותי בין המסלול הקבוע בפקודה לבין המסלול הקבוע בחוק לאיסור הלבנת הון. נוסף על כך, סעיף 297 (א) לחוק העונשין אינו יכול לשמש אף הוא מקור סמכות לביצוע החילוט הזמני במקרה זה, שכן הסעיף אינו מאפשר לבצע "חילוט בשווי" בשלב החילוט הזמני.

טענות המשיבה

19. המשיבה הציגה מסמכים שונים מתוך תיק החקירה לביסוס טענותיה בדבר קיומו של חשד סביר, ואף הצביעה על התפתחות משמעותית שחלה לאחרונה בחקירה, אשר חיזקה, להשקפתה, את עילת החילוט.

20. לדבריה, החשדות בתיק מבססים אפשרות ממשית לקיומן של עילות חילוט בהיקף גדול משווי של הרכוש התפוס. אפשרות זו מצדיקה, על פי הדין, כך לטענת המשיבה, את תפיסת הרכוש לצורך שמירת פוטנציאל החילוט.

21. עוד נטען שמאחר שלאחר ביצוע העבירות, העביר המבקש חלק מרכושו לאחרים (הבנים), הרי שאותו רכוש הינו בר חילוט, מכוח סעיף 21 (ג) לחוק לאיסור הלבנת הון. לטענת המשיבה, ככל שהמבקש יורשע בעבירת השוחד, תוכל המדינה לבקש לחלט את הכספים שניתנו לו ככספי שוחד, גם מכוח סעיף 297 (א) לחוק העונשין, סמכות הגוררת אחריה סמכויות דיוניות של תפיסת הרכוש בהתאם לפסד"פ לצורך הבטחת אפשרות חילוט עתידית.

22. אשר להיקף העבירה נטען ששווי הרכוש שנתפס נמוך באופן משמעותי, מהיקף הרכוש הקשור לעבירה, ואף מהיקף הבונוס שקיבל המבקש באופן אישי, בגובה של 7 מיליון דולר (כ - 27 מיליון ₪), בגין הצלחת הפעילות העסקית בגינאה, שמקורה, כאמור, בעבירת השוחד. מאחר שכספים אלה הינם פירות העבירה, הרי שהם ברי חילוט גם מכוח הוראות סעיף 39 לפסד"פ, זאת נוסף על יתר עילות החילוט מכוח חוק איסור הלבנת הון וסעיף 297 לחוק העונשין.

בעניין זה נטען שמאחר שהיקף הרכוש התפוס נמוך באופן משמעותי מ - 27 מיליון ₪, הרי שאין מדובר ב"תפיסת יתר" הפוגעת בזכויות המבקש, אלא דווקא בתפיסה בחסר.

23. לדברי המשיבה, לשון החוק ותכליתו מצדיקים מניעת מצב בו אדם מתעשר כתוצאה ממתן השוחד ויש למנוע ממנו הנאה מפירות העבירה, בפרט כאשר התלוותה לה גם עבירה של הלבנת הון. מניעת התעשרות שכזו, מהווה מימוש אחת מתכליות מוסד החילוט והיא הוצאת בלעו של גזלן מפיו.

24. בהקשר של מידתיות התפיסה ומידת הפגיעה במבקש ובילדיו, נטען שמדובר בפגיעה מינימאלית, לאור העובדה שמרבית הרכוש התפוס הוא למעשה נכסי נדל"ן התפוסים ברישום בלבד. כפועל יוצא מכך, תפיסת הרכוש לא מונעת מהמבקש וילדיו להשתמש בנכסים למגורים, להשכירם וליהנות מדמי השכירות. לאור האמור, ההשלכה היחידה הנובעת מתפיסת הדירות, נוגעת רק לאפשרות לבצע בהן פעולות משפטיות, כמו למשל מכירתן. מאחר שיש לראות בזכות לקניין כזכות המאגדת בתוכה זכויות רבות, הרי שהפגיעה בזכות הקניין של המבקש נוגעת רק לחלק קטן מאגד הזכויות הקנייניות שלו. משכך, ביקשה המשיבה לקבוע שהתפיסה היא מידתית ומאוזנת.

25. לגבי הבנים נטען שאין לקבל מצב בו רכוש שהושג בעבירה יהיה חסין מחילוט, בדרך של העברתו לצד שלישי, זאת ללא כל קשר לעובדה שהוא מהווה עבירה עצמאית על חוק איסור הלבנת הון.

26. המשיבה ביקשה לדחות את הטענה לפיה יש פגם בעצם תפיסת שלוש הדירות הרשומות על שם ילדי המבקש, זאת בשל העובדה שחומר הראיות מבסס חשד סביר לכך שהן נרכשו מדמי הבונוס שקיבל. נוסף על כך נטען שרכוש בר חילוט, מוחזק מבחינה רעיונית כרכוש שקניינית אינו שייך למחזיק בו, ועל כן, תפיסתו וחילוטו לא מהווים פגיעה בזכות הקניין, בפרט בשעה שהמחזיק ברכוש, גם אם הינו תם לב, לא נתן תמורה בעדו.

27. נוסף על כך נטען שהדין מכיר בכך שקיימים מצבים בהם יחולט רכוש של צד שלישי, גם כאשר לא היה צד לעבירה ואפשר כי גם לא ידע עליה, למשל במצבים בהם מעביר עבריין לצד שלישי ללא תמורה רכוש שמקורו בעבירה. ככל שהמדינה תימנע מחילוט רכוש במצבים שכאלה, יביא הדבר להתעשרות שלא כדין, ובכך עלול להיווצר תמריץ מסוכן לביצוע עבירות והעברת פירות העבירה למקורבים לצורך הברחתם. מכאן, שבמקרה שלפנינו, עצם תפיסת הרכוש שרשום במשותף גם על שם אשת המבקש, הינו אפשרי ואף מתבקש.

28. עוד נטען שהרכוש בר החילוט, וודאי כזה שהוא פרי עבירה, מיוחס רעיונית כקניין של המדינה, ועל כן, אין

פגיעה אמיתית בקניינה של אשת המבקש, גם אם נניח שהיא תמת לב, ולא ידעה ולא יכולה הייתה לדעת על העבירות שבעלה ביצע לכאורה.

בהקשר זה נטען שככל שהיה מקום לטענות כלשהן על ידי אשת המבקש, בקשר לחילוט הרכוש, הרי שהשלב הנכון להכריע באופן סופי בזכויות הוא בשלב החילוט הסופי ולא בשלב הזמני בו אנו מצויים כעת.

דין והכרעה

הבקשה להארכת תוקף החזקת המוצגים

29. טרם אפנה לבחינת טיעוני הצדדים לגופם, מצאתי לייחד מספר מלים לטענות הצדדים בעניין עיתוי הגשת בקשת המשיבה להארכת תוקף צו הקפאת הנכסים והחזקת התפוסים (בקשה ראשונה בחלוף 180 ימים מיון התפיסה).

30. לטענת המבקש, הבקשה הוגשה באיחור של יומיים, כאשר היה על המשיבה להגיש את הבקשה זמן סביר מראש, על מנת לאפשר למבקש להיערך לה. עוד טען המבקש כי המשיבה לא הציגה נימוקים כבדי משקל המצדיקים מתן ארכה בדיעבד, וממילא יש מקום להורות על שחרור התפוסים.

31. מנגד טענה המשיבה כי הן למבקש והן לטוענים לזכות היה ברור כי בקשה שכזו עומדת על הפרק, זאת לאור המשא ומתן שהתנהל בינה לבין המבקש אשר להמשך תפיסת הרכוש, בפרט כאשר המשא ומתן נשא פרי והוביל לגיבוש הסכמות להארכת תוקף החזקת הנכסים והתפוסים. ואולם, זמן מה לאחר גיבוש ההבנות, חזר בו המבקש, ואף החליף את באי כוחו. המשיבה הוסיפה וטענה כי עוד בתגובתה לבקשה לשחרור התפוסים, עמדה על התנגדותה לשחרור התפוסים, ומשכך ברור היה למבקש שבכוונתה היה להגיש בקשה להמשך התפיסה.

32. לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים בעניין זה, מצאתי שאין מקום לדחות את בקשת המשיבה אך מהטעם של האיחור בהגשת הבקשה.

כבר נקבע לא אחת שעל אף שיש להימנע מהגשת בקשות מאוחרות, היינו בקשות המוגשות בחלוף פרק הזמן החוקי להחזקת תפוסים, עדיין פתוחה בפני המשיבה הדלת להגיש בקשה להארכת מועד להגשת בקשה להארכת תוקף התפיסה - אף בדיעבד, ככל שבידיה נסיבות חריגות ומיוחדות (בש"פ 6686/99 אליהו עובדיה נ' מדינת ישראל (22.5.2000) פסקה 10; בג"צ 2393/91 עזריאל פרידנברג נ' פרקליטות המדינה (4.8.91) פסקה 7).

נסיבות המקרה שלפני, ובכלל זה ניהול המשא ומתן בין הצדדים, העובדה שהבקשה הוגשה בחלוף יומיים בלבד מתום המועד החוקי, והעובדה שהמשיבה הביעה התנגדותה הנחרצת להשבת התפוסים במסגרת תגובתה לבקשת המבקש טרם פקיעת תוקף הצווים, מלמדים כולם על הלך רוחה של המשיבה, ומהווים טעמים מספקים שלא לדחות על הסף את בקשתה.

נוסף על כך, בנסיבות המתוארות לא ניתן לטעון שנפגעה זכות כלשהי של המבקש או של הטוענים לזכות, שהיו מודעים היטב הן לעצם קיומו של הליך משפטי בעניין הנכסים התפוסים והן להתנגדות המשיבה להשיבם לידיהם.

אשר להתנהלות המבקש, שביטל הסכמה אליה הגיע עם המשיבה, עוד במהלך הדיון שנערך לפני, מצאתי שלא להיכנס לעומק טענות המשיבה בעניין התנהלות זו, שכן ממילא בדעתי היה להתייחס לטענות שנטענו על ידי הצדדים לגופו של עניין. לפיכך אף השבתי את טיוטת ההסכם המדובר מתוך הקלסר שהוגש והוא הוחזר לידי

המשיבה (עמ' 26 לפרוטקול).

חשד סביר

33. עיון בדוח הסודי ובחינת הראיות הגולמיות שהוגשו לעיוני במהלך הדיון, מצביע על קיומו של חשד סביר, הקושר את המבקש לעבירת השוחד לעובד זר, כנדרש בשלב זה של ההליך המשפטי. מאחר שמדובר בחקירה שעודנה בעיצומה, הרי שלא ניתן, מטבע הדברים, לפרט במסגרת החלטה זו את תוכן המסמכים המבססים את החשד הסביר.

34. כאמור, אין מחלוקת בין הצדדים אשר לעובדה שהמבקש קיבל לידי סכום של 7 מיליון דולר. אשר על כן יתמקד הדיון בבחינת הראיות המבססות חשד לאי חוקיות העסקה ולחלקו של המבקש בביצועה, ובפרט בטענה שהמבקש נתן שוחד לצורך קידומה.

לאחר שבחנתי את המסמכים הרבים שהוצגו לעיוני, מצאתי שאכן קיים חשד סביר לסוגיות שבמוקד הדיון, וניתן אף לומר שבעוצמה לא מבוטלת. משכך, וככל שיוכח החשד, תוכל המשיבה לבסס טענתה שסכום הכסף שקיבל המבקש הינו פרי העבירה, או שכר שניתן בעד ביצועה. למותר לציין שחומר החקירה המבסס קיומו של חשד סביר לכך שהעסקה יצאה מן הכוח אל הפועל כתוצאה ממתן השוחד, אינו עולה בקנה אחד עם טענת המבקש לפיה ה"בונוס" הינו שכר בעד ביצוע עבודה לגיטימית בחברה. עם זאת אני מוצא לנכון לציין, שלאחר עיון בגרסתו של המבקש בחקירותיו במשטרה, אני סבור שלפחות לגבי חלק מהתשובות שמסר בקשר לפועלו בחברה, נדרשת העמקת החקירה.

35. בשלב זה מבוסס החשד הסביר על המסמכים הבאים:

בדו"ח הסודי (המתייחס לחומרים גולמיים שיפורטו בהמשך): עמ' 14 סעיפים 2, 3 (2) + (3); עמ' 15 סעיפים 4 ו-9; עמ' 16 סעיף 4-1 (בראש העמוד), וסעיפים 3-2 (בתחתית העמוד); עמ' 17 (בייחוד האמור בסעיפים 10-11); עמ' 19 סעיף ט' ו- י"א; עמ' 20 כולו; עמ' 21 בעיקר סעיף י"ט; עמ' 22 בעיקר סעיפים כ"א - כ"ב + כ"ד + כ"ו; עמ' 24 סעיף viii + vii; עמ' 25 סעיפים ix-x.

בעמוד 25 ואילך מפורטות גרסאות המבקש, כאשר ראויים לציון במיוחד הסעיפים הבאים, בהם הפניות ישירות ומראי מקום לחומר החקירה הגולמי: עמ' 25 סעיפים א' - ח; עמ' 26 סעיפים ט' - י"ג, ובהמשך סעיף ג'; עמ' 27 סעיף ו'; עמ' 28 סעיפים ב' - ד' (למעלה); עמ' 28 סעיפים ג' ו- ד' (באמצע); עמ' 29 - 30 במלואם; עמ' 32 סעיף ג'; עמ' 33 סעיף ה', על כל תתי סעיפיו.

בחומר הגולמי - קלסר מספר 2, חוצץ ראשון (ורוד): מסמך בעברית, למשל סעיפים 7, 13-14, 17-19, 25-29, 29, 31, 33-34.

בחומר הגולמי - קלסר מספר 2, חוצץ שלישי (צהוב) נושא תאריך 23.2.17 - מסמך באנגלית. ראו למשל עמ' 68 שורה 24 עד עמ' 69 שורה 12, וכן שורות 18-19; עמ' 72 שורה 20 עד עמ' 73 שורה 8; עמ' 74 שורות 7-11, 22-24; עמ' 76 שורות 11-17; עמ' 77 שורה 18; עמ' 83 שורות 21-23; עמ' 93 שורה 17 עד עמ' 94 שורה 5, ובהמשך 21-23; עמ' 100 שורות 10-11, 17-19; עמ' 102 שורה 17 עד עמ' 103 שורה 1, ובהמשך ש' 9-10; עמ' 104 שורות 17-19; עמ' 148 שורות 10-11, 18-19.

בחומר הגולמי - קלסר מספר 2, חוצץ מספר 4 - עמ' 72 שורות 137-141; עמ' 75 ש' 224-233; עמ' 80 שורות 28-29, 41-45, עמ' 90 שורות 35, 46-49, עמ' 115 שורות 74-86.

36. נוסף על כך, דומה שהשתלשלות העניינים ולוחות הזמנים העולים מחומר החקירה מבססים אף חשד סביר לכך שהמבקש ביצע בכספי הבונוס פעולה ברכוש, שמשמעותה פעולה כלכלית, שמטרתה הוצאת הכספים שהתקבלו מביצוע העבירה, במקרה זה עבירת השוחד, והמרתו לרכוש, במקרה זה באמצעות רכישת נכסי הנדל"ן, במטרה להלבין את מקורו העברייני (ע"פ 8551/11 **יצחק כהן נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] (ניתן ביום 12.8.12). אינני מתעלם מטענת ב"כ המבקש לפיה רכישת הדירות נעשתה "לאור היום", עובדה שלטעמם יש בה כדי להחליש את החשד הנטען נגדו להסתרת רכוש. עם זאת, עמדתי היא שלעת הזו, משתלב נתון זה עם מכלול רחב יותר של עובדות ונתונים העולים מחומר החקירה, שיש בהם כדי לבסס חשד סביר בעוצמה מספיקה לשלב זה של ההליך.

הימשכות החקירה

37. לטענת המבקש, משעתרה המשיבה להאריך את תוקף התפיסה, בחלוף 6 חודשים ממועד התפיסה, השתנתה נקודת האיזון והנטל עבר לכתפי המשיבה להוכחת קיומם של נימוקים "כבדי משקל" להמשך הפגיעה בזכות הקניין שלו.

מנגד טענה המשיבה שבשים לב לעובדה שעיקר התפיסה הוא ברישום הערות אזהרה על נכסי הנדל"ן, כאשר דמי השכירות אינם תפוסים והמשיבה לא עתרה כי יופקדו בידיה, אזי מדובר בתפיסה מידתית. נוסף על כך הפנתה המשיבה להיקף החקירה, למורכבותה ולהתפתחויות שחלו בה.

38. לאחר שעיינתי בדו"ח הסודי אשר פירט את פעולות החקירה שבוצעו עד כה, ואף עיינתי בחומרים עצמם, מצאתי שהיחידה החוקרת לא שקטה על שמריה מאז נתפס רכוש המבקש. במובן זה, ומאחר שמדובר בבקשה ראשונה להארכת תוקף החזקת התפוסים, נוטה כך המאזניים בשלב זה של ההליך לטובת שמירה על האינטרס הציבורי שבהמשך החזקת התפוסים לצורך חילוט עתידי, גם במחיר של פגיעה בזכויות המבקש או הטוענים לזכות.

היקף העבירה אל מול שווי הנכסים התפוסים

39. העובדה שהמבקש קיבל לידיו בונוס בסך 7 מיליון דולר, כאמור אינה שנויה במחלוקת. עם זאת, בעוד שהמשיבה טוענת שמדובר בפרי עבירת השוחד, בזכותו קיבלה חברת BSGR זיכיונות בהיקפים של מיליארדי דולרים, הרי שהמבקש טוען שמדובר בבונוס שניתן לו כשכר בעד עבודתו וחלקו במיזוג החברה עם חברה ברזילאית באפריל 2010 בתמורה לסכום של 2.5 מיליארד דולר. המבקש הכחיש כאמור כל קשר לביצוע עבירת השוחד ואף טען שמרבית הזיכיונות התקבלו לאחר תחילת עבודתו בחברה.

40. כפי שציינתי לעיל, חומר החקירה שהוצג מקים חשד סביר לקיומה של עבירת השוחד לעובד זר. גם אם יש מקום להמשיך ולבדוק את מכלול טענות המבקש, בשים לב ללוחות הזמנים שציין בחקירתו, עדיין עומד בסיס החשד נגדו איתן.

41. מאחר שסך הנכסים התפוסים בידי המשיבה עומד על סכום של כ - 16 מיליון ₪, הרי שמדובר בסכום הנמוך משווי כספי הבונוס שהתקבלו, זאת בהתעלם מסכומי העתק שהתקבלו כתוצאה מעצם הוצאת העסקה מן הכוח אל הפועל.

עילת תפיסה וסמכות תפיסה

42. אחת מטענות המבקש והטוענים לזכות הייתה שהיה על המשיבה להצביע על המסלול החוקי במסגרתו

התבקשה תפיסת הרכוש.

43. כפי שנקבע לא אחת בפסיקה עניפה של בית המשפט העליון, מסלולי התפיסה האפשריים לפי חוק איסור הלבנת הון הינם מסלולים מקבילים וחליפיים (דנ"פ 3384/09 **אברם נ' מדינת ישראל** (26.7.09) פסקה 3; רע"פ 6002/16 **פלוני נ' מדינת ישראל** (27.10.16) פסקה 22; בש"פ 1359/17 **מדינת ישראל נ' יוסף ברוך** (15.3.17)). מאחר שמדובר בשדה חרוש היטב, די בהפניית הקורא לקביעות אלו ולרבות נוספות בנושא.

44. במקרה הנדון, דומני שאף אין מקום להרחיב את היריעה מעבר לצורך, שכן ממילא מתקיימת יותר מעילת תפיסה אחת. האחת מכוח סעיף 32 (א) לפסד"פ, הקובע חמש עילות תפיסה, לרבות תפיסת רכוש ש"ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה". השנייה מכוח סעיף 21 (א) (2) לחוק איסור הלבנת הון, לפיו ניתן לחלט הן "רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע עבירה..." מאחר שעבירת השוחד מהווה עבירת "מקור" ניתן לתפוס את הרכוש ולראות בו אף "רכוש בשווי" העבירה ולהורות על חילוטו גם בדרך זו.

מעבר לכך ניטען שהמבקש ניסה להעביר את הרכוש לבניו במטרה להסתירו ובכך להלבינו. במאמר מוסגר אציין שגם אם הייתי מקבל את גרסת המבקש ובניו, לפיהם אין בעובדה שהמבקש העביר את הדירות לבניו כדי להצביע בהכרח על העברת רכוש או על הסתרתו, הרי שמשמעות הדבר היא שהמבקש השאיר בפועל את הנכסים בחזקתו, או לכל הפחות בשליטתו, ומכאן שהם ממילא ברי תפיסה וחילוט בהיותם "רכוש בשווי".

45. נוסף על כך לא ניתן להתעלם מהעובדה שבענייננו מתקיימת עילת תפיסה נוספת, מכוח סעיף 297 (א) לחוק העונשין, לפיו משהורשע אדם בעבירת שוחד, רשאי בית המשפט "לצוות על חילוט מה שניתן כשוחד ומה שבא במקומו", וכן "לחייב את נותן השוחד לשלם לאוצר המדינה את שוויה של התועלת שהפיק מן השוחד". משקבעתי שקיים חשד סביר לביצועה של עבירת השוחד, הרי שה"תועלת" שהפיק המבקש מהעסקה שיצאה לפועל, על פי החשד, עקב מעשי השוחד, עומדת, לכל הפחות, על סכום הבונוס שקיבל בשווי כ - 27 מיליון ₪.

מועד ביצוע העבירה והשפעתו

46. סעיף 291א שכותרתו "מתן שוחד לעובד ציבור זר" נכנס לתוקפו בשנת 2008 במסגרת תיקון מס' 99 לחוק העונשין. לטענת המבקש הוא החל לעבוד בחברת BSGR בשנת 2006 ומכאן שלא ניתן ממילא להאשימו בביצועה של עבירה זו בהינתן שכספי הבונוס, שהם הכספים עליהם נסמכת המשיבה לביסוס יסוד ה"תמורה" שניתנה בעקבות יישום העסקה שנולדה ממתן השוחד, ניתנו למבקש רק בחודש יוני 2010.

ואולם, עיון בחומר החקירה מלמד שגם אם העסקאות נרקמו כבר במהלך שנת 2006, הרי שהשוחד ששולם, בין אם בכסף ובין אם בדרכים אחרות, לא במועד אחד, כי אם במספר מועדים, גם במהלך שנת 2008 ואילך (ראו סעיפים י"ח ואילך בעמ' 21 ואילך בנספח וההפניות לחומר הגולמי).

בעניין זה אעיר שבחומר החקירה ישנן העברות כספיות שלא הוברר עד תום מועד ביצוען. עובדה זו יתכן שתהיה בעלת משמעות במהלך ניהול ההליך, ככל שיתנהל.

לסיכום נקודה זו - לעת הזו ישנו חשד סביר לכך שכספי השוחד שולמו גם במועדים שלאחר כניסת סעיף העבירה לתוקף.

47. אשר לטענה בדבר אי אכיפת סעיף החוק עד היום ("אכיפה בררנית"), עמדתי היא שעל טענה זו להתברר

במסגרת ההליך העיקרי והיא אינה נוגעת להליכי התפיסה והחילוט הזמניים.

טענות הטוענים לזכות - ילדי המבקש

48. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים, לרבות בניו של המבקש, הגעתי לכלל מסקנה שהדירות נתפסו כדין והן בעלות פוטנציאל חילוט בסוף ההליך. להלן נימוקי.

49. אין חולק על כך שהדירות התפוסות, הרשומות על שם בניו של המבקש, נקנו עבורם על ידי המבקש, לאחר מועד קבלת הבונוס. וכדברי המבקש (חקירה מיום 8.1.17 ש' 44-46) לאחר שנשאל למקור הכסף ששימש אותו לרכישת הדירות: "מחו"ל... כל הדירות שלי ושל ילדי. (למעט הדירה בפנקס...). אני הרווחתי מעבודה שלי ב - BSGR".

50. עוד עולה מהחומר שהדירות הוענקו לבנים במתנה, מבלי שאלו התבקשו לשלם עבורן ביום הרכישה או במועד מאוחר יותר.

בעניין זה נטען תחילה מטעם המבקש שאכן מדובר במתנה לגיטימית שאינה אסורה על פי חוק (למשל פרוטוקול עמ' 27 ש' 2), אולם דומה שבהמשך הטענה סויגה מעט. כך, בניסיון לחמוק מטענת המשיבה לפיה המבקש הבריח רכוש, טען המבקש טענה חליפית, ואם יורשה לי - מקורית, לפיה לא ניתן לראות בהענקת הדירות לילדי המבקש משום העברת רכוש שלא בתמורה, או במלים אחרות - מתנה, כאשר נרמז שה"תמורה" הינה לאו דווקא חומרית, אלא יכול ותהייה אף תמורה "רגשית" בהווה או בעתיד.

על אף מקוריותה של הטענה, אין בידי לקבלה, וזאת ממספר טעמים.

האחד, מדובר בטענה שלא בא זכרה בדברי המבקש במשטרה. המבקש הסביר באריכות את האופן בו רכש את הדירות עבור ילדיו (למשל חקירתו מיום 8.1.17 שורה 35), פירט את דרכי המימון, את דמי השכירות שהוא מקבל עבור הדירות וכיו"ב פרטים פיננסיים, כאשר הרושם המתקבל הוא שהוא ביקש להעניק את הדירות לבניו במתנה.

השני, שלושת הבנים העידו על כך שהדירה הוענקה להם במתנה, ללא שום מחוייבות מצדם.

השלישי, ככלל, ודומה שהדבר אינו טעון הוכחה, כל הורה המעביר מרצונו נכס לילדיו עושה זאת מתוך אהבתו ומחוייבותו לילדו. בהחלט יתכן שציפיית ההורה היא שהילד ישיב לו ביחס טוב, אהבה, דאגה לעת זקנה וכיו"ב. עם זאת, לא ניתן לומר שמדובר ב"תמורה" משפטית לקבלת הנכס או כתנאי לקבלתו.

הרביעי, והוא העיקר, קבלת הטענה כמותה כריקון המונח "העברת רכוש ללא תמורה" מתוכן, שכן ברור שניתן יהיה להעלותה לא רק כל אימת שיועבר נכס על ידי הורה לילדו, אלא כל אימת שיועבר נכס כלשהו על ידי מאן דהוא לאדם קרוב אחר. קבלת הטענה סוללת למעשה את הדרך לעבריינים להבריח נכסים בקלות רבה, תוצאה העומדת בניגוד לרוח החוק, לתכליתו ולאינטרס הציבורי.

51. מאחר שאין מחלוקת על כך שכספי הבונוס ניתנו למבקש בשנת 2010 ושהדירות נקנו בשנים 2013-2015, הרי שהתמונה המצטיירת היא לקיומו של חשד לכך שסכום הכסף שקיבל המבקש כבונוס שימש אותו, כולו או חלקו, לצורך רכישת הדירות. הדירות הוענקו, כאמור, לבניו של המבקש במתנה ונרשמו על שמם, ללא כל תמורה מצדם. במצב דברים זה, בו דירות הבנים מומנו מכספי הבונוס, וקיים חשד סביר שעצמתו גבוהה לכך שהכסף הושג כתוצאה מביצוע עבירת שוחד, או שהוא מהווה פרי של עבירה, מקובלת עלי עמדת המשיבה לפיה הדירות הינן רכוש שמקורו בעבירה, גם אם רכוש זה הועבר לאחרים.

לפיכך, ובשים לב לשלב הדיוני בו ניתנת החלטה זו, היינו בשלב התפיסה הזמנית לצורך חילוט ולא בהחלטה סופית

אשר לגורל הדירות, יש לקבוע שרכוש זה אינו חסין מחילוט, והוא עומד באמות המידה שנקבעו בסעיף 21(ג) לחוק איסור הלבנת הון, לפיו: "לא נמצא רכוש של הנידון למימוש צו החילוט במלואו, רשאי בית המשפט לצוות על מימושו של הצו מתוך רכוש של אדם אחר, שהנידון מימן את רכישתו או שהעבירו לאותו אדם בלא תמורה".

52. אכן, בהתאם להוראות סעיף 21 (א) ו (ב) לחוק לאיסור הלבנת הון, החילוט הסופי והסעדים הזמניים המוטלים, מתייחסים לרכושו של הנידון: "כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו, או בחשבוננו". דהיינו, החילוט נועד לתפוס רכושו של נאשם מורשע ולא רכוש השייך זולתו, אלא אם מדובר ברכוש של אחר שהנידון מימן את רכישתו או שהעבירו לאחר בלא תמורה, (בש"פ 3120/06 מדינת ישראל נ' פרץ (27.4.06)).

מחומר החקירה עולה שהמבקש הוא זה שרכש בפועל את הדירות, ניהל את המשא ומתן וביטח את הדירות. המבקש הוא זה ששלט ושולט בפרטים (סכומים, מועדי רכישה, עלות, דמי שכירות המשולמים לו בחלק מהדירות וכיו"ב) ומחליט על מכירתן ועל קניית דירה חליפית. מנגד, לבניו של המבקש לא היה כל מושג לגבי פרטים אלו וההתרשמות מדבריהם הייתה שהם מקבלים מבחינתם כל החלטה של אביהם.

נוסף על כך, מדברי המבקש עצמו עולות הזכויות הקנייניות שיש לו בדירות הילדים. המבקש ואשתו רשמו מעין "משכנתא" על הדירות. בחקירתו של המבקש מיום 8.1.17 הסביר המבקש את הטעמים שהביאו אותו לנקוט בצעד חריג זה עמ' 91 מסומן (עמ' 3 לחקירה) ש' 62-63: "יש כאילו אנחנו נותנים להם מין משכנתא מצדנו. על הדירות יש הערה בטאבו, שאנחנו ההורים מופיעים שם, על מנת שהם, הכוונה הילדים, לא יכולים למכור, על מנת לאבטח את זה שאם הם מתחתנים".

בכל הנוגע לדירה שברחוב צירלסון, הרשומה על שם הבן טל, מועברים דמי השכירות החודשיים בסך 6,400 ₪ למבקש עצמו ולא ישירות לבן טל, עובדה שגם בה יש כדי להצביע על הזיקה הברורה שיש למבקש עם הרכוש, גם אם רכוש זה לא רשום על שמו.

מהאמור עולה שעל אף שהדירות רשומות על שם הבנים, הרי שהן מצויות בחזקתו, או לכל הפחות בשליטתו של המבקש.

53. לכלל הקבוע בסעיף 21 (א) ו (ב) לחוק איסור הלבנת הון שני חריגים שבהתקיימם לא יחולט הרכוש - האחד קבוע בסעיף 36 ג(א) לפקודת הסמים המסוכנים, התשל"ג 1973, לפיו יש להימנע מחילוט, מקום בו "הטוען לזכות ברכוש" הוכיח ניקיון כפיים וכן שרכש את זכותו ברכוש בתום לב. השני, קבוע בסעיף 21 (א) לחוק לאיסור הלבנת הון, המאפשר לבית המשפט להימנע מחילוט הרכוש, מקום בו "סבר שלא ניתן לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט".

54. כפי שניתן לראות, בענייננו לא מתקיים החריג הראשון, שכן אף לא אחד מהבנים, על אף היותם תמי לב, עונה על ההגדרה של צד שלישי שרכש את זכותו בדירות בתום לב.

אשר לחריג השני - כפי שעולה מסעיף 21 (ד) לחוק איסור הלבנת הון, רשאי גם טוען לזכות להעלות את טיעונו טרם החלטה בדבר חילוט (ראו גם ע"א 8679/06 חביץ נ' מדינת ישראל (30.12.08) (להלן: עניין חביץ)).

אשר לשאלה מה ייחשב כ"נימוק מיוחד" נקבע בעניין חביץ שנימוק שיש בו כדי להצדיק את מניעת החילוט יכול שיתקיים במצב דברים בו הפגיעה שעלולה להיגרם כתוצאה מהחילוט עולה על הצורך ביצירת הרתעה. לפיכך, יש לפרש מונח זה בצמצום, מתוך מטרה שלא לפגוע בתכלית החילוט:

"... על נושים הטוענים ל"נימוקים מיוחדים" להצביע על פגיעה החורגת מעבר לפגיעה המובנת מאליה בהם, אף אם היא קשה. בפרשנות זו יש כדי להתאים באופן מידתי בין סמכות

החילוט הרחבה הקבועה בחוק לבין מיהות הרכוש ובעלי הזכויות בו שעשויים להיפגע ממנה, וזאת מבלי להפוך את החילוט לחריג, או להציב קשיים מעשיים רבים מדי על דרך מימושו" (ההדגשות הוספו - ע.מ.).

בנסיבות המקרה שנדון בעניין חביץ הוכרה זכותם של נושים שהוכרו כנפגעי עבירה שביקשו להקטין את תוצאת הפגיעה שהוסבה להם. אותם נושים נפגעו במישרין ברכושם מידי של העברין שביצע כלפיהם עבירת מרמה הדומה במהותה לזו שבגינה התבקש חילוט הרכוש. בנסיבות אלו העדיף בית המשפט את זכותם של הנושים להקטנת הפגיעה החברתית שנגרמה להם עקב הפעילות העבריינית והכיר באותה פגיעה, כמו גם בקושי עמם הם עתידים להתמודד כדי לגבות את כספם מהעברין, כ"נימוק מיוחד".

למותר לציין שענייננו שונה בתכלית ממצב הדברים המתואר בעניין חביץ. בניו של המבקש אינם נושים, הדירות הוענקו להם במתנה, ולמרבה השמחה הם אינם נפגעי עבירה. עם כל ההבנה לאינטרס ה"הסתמכות" של הבנים על הדירה שקיבלו לצורך תכנון המשך חייהם, הרי שאין מדובר בפגיעה "החורגת מעבר לפגיעה המובנת מאליה", ולפיכך אין בה די בכדי לעמוד בתנאי החוק והפסיקה.

לאור האמור, מצאתי לדחות את בקשת הטוענים לזכות.

הדירה ברחוב משה שרת

55. לטענת רועי והמבקש, הדירה ברחוב משה שרת נרכשה על ידי המבקש עבור רועי חלף דירה קודמת שנרכשה עבורו עוד בשנת 2009 בעיר מודיעין. משכך, כך נטען, אין מדובר בדירה שנרכשה מכספי הבונוס ואין מקום לתפסה.

בדיקת הנתונים מצביעה על כך שהדירה במודיעין נרכשה על ידי המבקש בסכום של 880,000 ₪ (כולל מע"מ) בתאריך 8.5.09 ונרשמה על שם רועי. בתאריך 2.12.14 רכש המבקש את הדירה ברח' משה שרת, נוסף על הדירה במודיעין, בסכום של 2,820,000 ₪. על מנת להימנע מתשלום מס רכישה גבוה, הצהיר רועי בפני רשות המסים (מש"ח) כי הוא מתחייב למכור את הדירה במודיעין בתוך 24 חודשים. ואכן, בחלוף חצי שנה ממועד קניית הדירה הנוספת, בתאריך 22.6.15, "מכר" רועי את הדירה במודיעין במובן זה שהעביר אותה רישומית להוריו, כאמור ללא כל תמורה, כאשר שווי הדירה באותו מועד היה 1,580,000 ₪ (ללא מע"מ).

56. ראשית יאמר שסדר הדברים המתואר לעיל עומד בניגוד לתצהיר רועי שצורף כתמיכה לבקשה הנוכחית, ובו ניטען שקודם מכר רועי את הדירה במודיעין בחודש יוני 2015 (סעיף 7) ורק לאחר מכן נרכשה עבורו הדירה במשה שרת בנובמבר 2015 (סעיף 5).

מעבר לכך, מהאמור עולה שהדירה במשה שרת נקנתה כחצי שנה לפני מכירת הדירה במודיעין. גם אם בעיני רועי מדובר ב"דירה תמורת דירה", הרי שמבחינת הרוכש, קרי - המבקש, מדובר ברכישת דירה נוספת, שמקורה בכסף חיצוני, ולא ממימון הדירה במודיעין. בעניין זה אומר שלא רק ששווי הדירה במשה שרת גבוה בכמיליון ₪ משווי הדירה במודיעין, אלא שהלכה למעשה הדירה במודיעין כלל לא נמכרה בפועל, אלא רק הועברה רישומית מרועי להוריו, ללא כל תמורה. כפועל יוצא מכך לא היו למבקש כל הכנסות כתוצאה מ"מכירתה" של הדירה במודיעין ששימשו אותו לצורך קניית הדירה במשה שרת.

לאור המתואר לעיל, ניתן לסכם ולומר שהמבקש למעשה רכש דירה נוספת (משה שרת), שמקורות המימון שלה לא הובררו עד תום, ושאותה בחר להעביר לרועי חלף הדירה הקודמת שרכש עבורו במודיעין.

במצב דברים זה לא ניתן לומר שמדובר בדירה שנקנתה עובר למועד קבלת הבונוס, ומשכך, אין מקום להורות על

ביטול העיקול שהוטל עליה, וודאי שלא בשלב מקדמי זה של החילוט הזמני.

חילוט המשכנתא - האם כפל חילוט?

57. אין חולק על כך שאפשרות חילוט נכסי מקרקעין כפופה לזכויות קנייניות כגון משכנתא. ואולם, במקרה הייחודי שתואר, זכות המשכנתא אינה של צד שלישי כגון בנק, אלא של המבקש עצמו, כאשר מוסכם על הכל שמנגנון זה נוצר שלא על מנת להבטיח קבלת תשלום מהבנים, אלא כמנגנון שנועד לאפשר למבקש ולאשתו שליטה על הנכסים לאחר נישואי הבנים. מכאן, שעל מנת שניתן יהיה לחלט את הדירות בסופו של יום, יש הכרח לתפוס הן את הדירות עצמן והן את חלק המשכנתא של המבקש, ומכל מקום לא ניתן לטעון לקיומה של פגיעה קונקרטיית או לפגיעה בלתי סבירה בו.

לפיכך, מצאתי לדחות את הטענה בדבר "כפל תפיסה".

טענות אשת המבקש - רכוש משותף

58. טענות אשת המבקש נטענו בשני מישורים עיקריים. האחד, העובדה שמחצית מהדירות ניתנו לילדים למעשה על ידי אמם, ומשכך ניתן, לכל היותר, להורות על חילוט זמני של מחצית כל אחת מהדירות. השני, טענות הנוגעות לשותפות האישה עם המבקש בקשר ליתר הרכוש שנתפס.

במועד שקדם לדיון לא הוגש מטעם האישה כל תצהיר התומך בטיעוניה, והוא הוצג למעשה רק במהלך הדיון. המשיבה התנגדה לקבלת התצהיר וסירבה להתייחס לתוכנו מבלי שניתנה לה אפשרות לבדוק תחילה את תוכנו. מנגד, טענו ב"כ האישה שאין כל חובה להגיש תצהיר בשלב החילוט הזמני וכן שממילא מדובר בתצהיר קצר ביותר בו כתובה הצהרת האישה לפיה לבני הזוג חשבון בנק משותף. בהקשר זה נטען שאשת המבקש לא נחקרה עד כה במשטרה בקשר לטענות שמועלות נגדה או נגד בעלה.

59. בעניין הצורך בהגשת תצהיר, לא הופנית על ידי המשיבה למקור החוקי או להלכה פסוקה המחייבת הגשת תצהיר טרם קיום דיון בשלב החילוט הזמני. במהלך הדיון נקב ב"כ המשיבה בשם של פסק דין המקיים למיטב ידיעתו חובה מכוח ההלכה הפסוקה, אולם בפועל פסק הדין לא הוגש והוא לא אוזכר באופן שיאפשר את איתורו.

סעיף 3 (ב) לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט רכוש) תש"ן - 1990, אשר דומה שאליו התייחס ב"כ המשיבה, אכן קובע שעל נידון ועל טוען לזכות ברכוש להגיש לבית המשפט ולתובע תצהיר עשרה ימים לפני המועד שנקבע לדיון, בו יפרט את טענותיו לגבי הרכוש ויצרף כל מסמך התומך בטענותיו. עם זאת, כפי שעולה מסעיף 3(א) לתקנות, המדובר בנידון שהורשע כאמור בסעיף 36א(א) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] התשל"ג - 1973, ולא בהליך המוקדם למועד ההרשעה, כבענייננו.

חשבון הבנק המשותף של בני הזוג מוחזק כחשבון "ביחד ולחוד". לפיכך, כל הכסף המוחזק בו הוא כספו של המבקש, באותה מידה שהוא כספה של האישה. שעה שאשת המבקש טוענת שמחצית מהכסף בחשבון שייך לה, חל עליה נטל ההוכחה. במקרה שלפני, הועלה טיעון כללי בעניין, ומכל מקום לא ניתנה למשיבה האפשרות לבדוק את גרסת האישה טרם הדיון. כך למשל, ניתן היה לבדוק את מקורות ההכנסה של בני הזוג, האם אכן מדובר בחשבון משותף המלווה את בני הזוג לאורך שנים, האם מקורן של ההכנסות במשכורות חודשיות או שמא ב"בונסים" עתיים שקיבל המבקש בדומה לבונוס שקיבל במסגרת הפרשיה הנחקרת וכיו"ב.

אבהיר מיד שהעובדה שגרסת האישה לא נבדקה עד כה לא נובעת רק מאי הגשת התצהיר או מהגשתו בשלב הדיון, אלא גם, ואולי בעיקר עקב העובדה שהנושא לא נבדק על ידי היחידה החוקרת במהלך החקירה

המתנהלת, בשים לב לעובדה שגרסת המבקש בכל הנוגע לנכסיו הייתה ידועה למשיבה זה מכבר. גם אם המבקש טען שרבים מהנכסים "שייכים לו" או נקנו על ידו, עדיין עולה מהחקירות בצורה ברורה גם גרסתו אשר לחלקה של האישה בנכסים אלו. מכאן ניתן היה לצפות שטענות הנוגעות לחלקה של האישה ברכוש, דוגמת הטענות שהועלו במהלך הדיון, ייבדקו וייבחנו בשלב מוקדם יותר.

60. כבר נקבע לא אחת שרכושו של אדם לא יחולט, ואף לא יינתן סעד זמני נגד רכושו, ככל שהוא אינו נאשם וככל שאין לו כל זיקה להליך הפלילי. ובלשונו של בית המשפט העליון בבש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' יוסף סטבון (31.10.07) בפסקה 37:

"... חרף חשיבותו של האינטרס הציבורי שבחילוט, ויהא זה מרכושו של אדם אחר, סעד זמני נגד רכוש אינו יכול להינתן נגד מי שאינו נאשם ואין לו כל זיקה להליך הפלילי, והדברים אמורים גם במי שחולק רכוש משותף עם הנאשם דוגמת בן זוג, למעט באותם מקרים בהם מתקיים הסייג הקבוע בסעיף 21(ג) לחוק איסור הלבנת הון (בש"פ 3120/06 הנ"ל). אכן, "דווקא העובדה כי היקף הרכוש החשופי להליך החילוט הוא רחב מאוד, מחייב הדבר איזון ראוי תוך התחשבות באינטרסים אחרים, ובתוכם הגנה על זכות קניין של מי שאין לו קשר לעבירת הסמים, במיוחד נוכח ההגנה החוקתית הניתנת כיום לזכות הקניין בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" (ע"פ 4496/04 הנ"ל), הגם ששם דובר באישומים בעבירות סמים, הדברים נכונים גם למקרה שבפניי). על מנת למנוע פגיעה בקניינו של אדם שאינו צד להליך הפלילי וטוען לזכות ברכוש לגביו מתבקשים הסעדים הזמניים, ואף על פי שהדבר לא הוסדר בחוק, נקבע כי לטוען לזכות ברכוש מעמד כבר בשלב הדיון בסעדים הזמניים ברכוש (בש"פ 6159/01 אבו עמר נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 817, 825 - 826 (2001)).

(ההדגשות הוספו - ע.מ.)

61. מנגד, עצם קיומם של חשבון משותף, או בעלות משותפת בנכס, אינם חזות הכל, ומכאן שלא באופן אוטומטי ישוחרר מחצית משווי הנכס לטובת בן הזוג, ללא בדיקה מקדימה שמטרתה לבדוק את מסלול הכסף והפעולות שנעשו בו לאחר הגעתו לידי חשוד.

ובלשונו של בית המשפט העליון בעניין ברוך (פסקה 9):

"נראה כי אין חולק כי האינטרס הציבורי בכך שחילוט יתאפשר בסוף ההליך חשוב ומרכזי. מקום בו הרווח הכספי רב הוא, נדרש המרוויח לנקוט צעדים כדי לשמור את אשר נפל בחלקו. כך בפעולות כלכליות על פי דין וכך בפעולות כלכליות שלא על פי דין. מידה כנגד מידה - המענה לרצון העבריין המלבין כספים לשמור על ההון הפסול הוא צעדים מקדמיים ויעילים של רשויות החוק כדי לשמור על הרווח - גם בדמות רכוש בשווי העבירה - עד לבירור המשפט. הנה כי כן, מנגנון השמירה על הרווח מהווה ציר מרכזי במלחמה נגד הפשיעה".

62. לאור האמור, אני סבור שהעובדה שאדם הכניס לחשבון משותף לו ולבת זוגו סכום כסף שקיבל כפרי עבירה, או שרשם את בת הזוג כבעלים משותף של נכס שרכש, אינה מקנה לבת הזוג באופן אוטומטי זכויות על מחצית הרכוש, ואינה מקנה לבת הזוג את האפשרות לטעון "טענה מקדמית" ש"אינה צריכה הוכחה" לשחרר באופן מידי מחצית מהכסף או מערך הנכס בנימוק של "חזקת שיתוף", אך בשל העובדה שבת הזוג הייתה נשואה לו ביום בו קיבל הכסף לידי. רציונל זה אף עומד בבסיס סעיף 21(ג) לחוק איסור הלבנת הון.

63. אשר לטענה בדבר תחולתה של "חזקת השיתוף", אעיר שחזקה זו אינה חלה בעניינם של המבקש ורעייתו אשר נישאו לאחר חקיקתו של חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג 1973. בהתאם לסעיף 4 לחוק יחסי ממון, הרי שמדובר בהסדר אובליגטורי דחוי, דהיינו השיתוף הקנייני נוצר עם פקיעת נישואי בני הזוג (ראו גם ע"א 11120/07 שמחוני נ' בנק הפועלים (28.12.09) פסקה כ"א).

64. מעבר לכך, לאחר בחינת כלל הנכסים שנתפסו, הגעתי לכלל מסקנה שככל שהדבר נוגע לתפיסת רכושה של אשת המבקש, הרי שהתפיסה הינה מידתית. כך, רכוש הרשום על שם האישה בלבד לא נתפס ולא הוטל עליו כל עיקול. כך הם פני הדברים הן בנוגע למשכנתא הרשומה לטובתה בקשר לדירות הבנים והן בנוגע לחלקה של האישה בדירות האחרות. נוסף על כך לא נתפסה הדירה הנוספת במודיעין הרשומה על שם אשת המבקש בלבד, חרף העובדה שהמבקש עצמו מסר בחקירתו שהסיבה לרישום הדירה רק על שם אשתו היא טכנית בלבד, והסביר שמבחינה מהותית הדירה שייכת גם לו. כך הם פני הדברים גם בנוגע לדירה הרשומה על שמה של אשת המבקש בלונדון.

עם זאת, ככל שהדבר נוגע לדירות הילדים, תמונת המצב שונה. כפי שהבהרתי לעיל, החשד לכך שדירות הילדים נקנו באמצעות כספי הבונוס איננו חשד בעלמא, והוא נסמך, בין השאר, גם על דברי המבקש עצמו. לפיכך, מצאתי לדחות את טענת האישה לפיה מחצית משווי דירות הבנים שייך לה, ואת הטענה שמדובר בחלק ברכוש אותו לא ניתן יהיה לחלט בסוף ההליך.

65. כל שנותר לדון הוא בחשבון הבנק המשותף של בני הזוג. יתרת הזכות בחשבון, נכון ליום התפיסה 19.12.16, הייתה ₪ 1,103,777 (ע"פ פלט שערור ריכוז יתרות - מסמך מס' 7 בקלסר 2), כאשר סכום זה כולל, בין היתר, גם השקעות, כסף נזיל ושיקים שהופקדו למשמרת. לאחר פעולה שנעשתה מטעם המבקש ואשתו בקשר לשיקים, שעניינה פניה לבעלי השיקים על מנת שאלו יפקידו שיקים חדשים בחשבון שאינו מעוקל, קטנה היתרה ב 51,200 ₪. פעולה זו של המבקש ואשתו ברכוש כונתה על ידי המשיבה "פעולת שיבוש" שנעשתה על ידם, והמבקש נחקר בשל כך באזהרה ביום 28.3.17. לאור התשובות אותן מסר המבקש בחקירתו, ובשים לב לסכום המדובר, והיחס בין סכום זה לבין הסכומים הגדולים שנותרו תפוסים, מצאתי שלא להידרש במסגרת החלטתי זו לשאלה האם מטרת המבקש הייתה לשבש את החקירה או להבריח נכסים.

עולה אם כן שיתרת הזכות בחשבון, נכון להיום, הינה 1,052,577 ₪.

כפי שציינתי לעיל, לאור העובדה שגרסת האישה, כפי שנמסרה בטיעונים בכתב וכן במהלך הדיון, טרם נבדקה והחקירה בנושא טרם מוצתה, אין בידי לקבוע ממצאים עובדתיים או להגיע למסקנות בנוגע למקורות סכומי הכסף המצויים בחשבון זה.

בעניין זה אציין שגם במהלך הדיון לא הובהר על ידי המבקש כיצד הצטבר בחשבון המשותף שלו ושל אשתו סכום כסף כה גבוה, שיש לומר שבמבט ראשון אכן מעורר חשד לכשרותו, בהינתן לסכומי הכסף הגבוהים שעברו תחת ידי המבקש ואשתו בתקופה שלאחר קבלת הבונוס.

לאור האמור, בשים לב לסכום הכסף הגבוה המצוי בחשבון, לא ניתן לטעמי לראות בחשבון כחשבון עו"ש של משק בית "רגיל" ומשכך לא ניתן לקבל כל החלטה לגבי טרם מיצוי הבדיקה לגביו.

66. אשר לכלי הרכב, הרי שמדובר בכלי רכב שנרכשו לאחר מועד קבלת הבונוס ולפיכך הם ברי חילוט. מהחומר שהוצג לעיוני לא ברור האם כלי הרכב תפוסים בפועל או ברישום. ככל שמדובר בכלי רכב שתפוסים בפועל, ועל מנת למנוע עד כמה שניתן את ירידת ערכם או נזקים שעלולים להיגרם להם, יואילו הצדדים

לגבש ביניהם הסכמות בנוגע להשבתם בעין למבקש ולאשתו והותרתם תפוסים ברישום בלבד, בהתאם להלכות שנקבעו בפסיקה בעניין זה.

סוף דבר

67. לאור האמור, לאחר שנתתי דעתי למכלול השיקולים שפורטו בהרחבה לעיל, בהינתן שקיים חשד סביר לביצועה של עבירת השוחד, העובדה שערך התפוסים נמוך מהיקף העבירה, בהתחשב בתמהיל התפוסים שהינו ברובו ברישום בלבד, כך שהפגיעה במבקש ובטוענים לזכות הינה קטנה יחסית, העובדה שלמבקש ולאשתו נכסים נוספים ומקורות הכנסה נוספים שלא נתפסו, המאפשרים להם קיום סביר ואף למעלה מכך, מצאתי שהתפיסה מאזנת היטב בין שימור האינטרס הציבורי בחילוט פוטנציאלי של הרכוש של מי שעל פי החשד נתן שוחד והפיק מכך תועלת אישית מחד גיסא, לבין עצמת הפגיעה הקטנה יחסית בזכויות הקניין של המבקש וילדיו מאידך גיסא.

לפיכך מצאתי לדחות את הבקשה להשבת הנכסים ולהיעתר לבקשת המדינה להאריך את תוקף החזקתם.

68. אשר לפרק הזמן המבוקש - מחומר החקירה שהוצג לעיוני ניתן להתרשם שחרף פעולות החקירה הרבות שנערכו עד כה, בין אם בישראל ובין אם מחוצה לה, עדין נותרו ליחידה החוקרת פעולות חקירה רבות לביצוע, מהן פעולות מורכבות, שסביר שיארכו זמן רב.

נוסף על כך עניינו של החשוד אינו עומד לבדו והוא נחקר כחשוד בפרשה יחד עם בני שטיינמץ, לו מיוחסות אף עבירות נוספות.

העובדה שמדובר בחקירה בהיקף כה נרחב, המתפרסת על עניינים שונים ועל מספר יבשות, חקירה בה מעורבים מספר חשודים ונחקרות עבירות חמורות שבוצעו ברובן מחוץ לגבולות המדינה, מעידה על מורכבותה ומצדיקה מתן טווח נשימה חקירתי ראוי לחוקרים. הדברים נכונים פי כמה כאשר הפגיעה הנטענת, בין אם הפגיעה במבקש ובין אם הפגיעה בטוענים לזכות, איננה פגיעה בחירות, כדוגמת מעצר או תנאי שחרור מגבילים, אלא פגיעה בקניין, אשר מבלי להקל ראש, הינה פחותה בעוצמתה.

69. **סוף דבר - תוקף החזקת התפוסים וצווי התפיסה וההקפאה מוארך בזאת לתקופה נוספת של 180 יום, אשר מועד מניינם מתום התקופה הקודמת.**

70. בשולי הדברים מצאתי להוסיף שלאור העובדה שברשות המבקש ואשתו נכסים נוספים והכנסות נוספות, ישקלו הצדדים את האפשרות להעמיד נכסים אחרים חלף הדירות התפוסות של רועי (הדירה ברחוב משה שרת) ושל טל (הדירה ברחוב צירלסון) על מנת שלא לפגוע בהליך תמ"א 38 המתנהל בשני הבניינים. הדבר נתון כמובן לשיקול דעת הצדדים, לאחר בדיקות שתערוך המשיבה בעניין, ככל שתמצא לנכון.

71. חומר החקירה שהוגש מטעם המשיבה יושב לידי נציג מטעמה, בתיאום מול מזכירות בית המשפט.

72. המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, ט"ז אלול תשע"ז, 07 ספטמבר 2017, בהעדר הצדדים.

